

Dialog som livsform

Mellemtrinnet

Om forløbet

Formålet med forløbet er at bevidstgøre eleverne om, hvordan de selv og som klasse kan være med til at skabe et godt dialogfællesskab. Forløbet bidrager til at styrke elevernes evne til at lytte til hinanden og stille åbne, udforskende spørgsmål. Samtidig understøttes, at eleverne bliver mere bevidste om kropssprog og forstår, hvor meget information og kommunikation der kan aflæses gennem kropslige signaler. Det er et mål, at eleverne forstår forskellen på dialog og debat/diskussion, og at eleverne ved, hvordan de kan bidrage til gode dialoger og dermed til et godt kommunikationsfællesskab i klassen.

Forløbet består af forskellige aktiviteter og øvelser, som blandt andet omfatter

- anerkendelse af hinanden som tilstedeværende, ligeværdige individer
- øvelser i at udtrykke og aflæse kropssprog
- træning i aktiv lytning
- øvelser vedr. forskellen på dialog og debat/diskussion
- udarbejdelse af klassens samtaleregler
- en afsluttende, forankrende opgave hvor elevernes egne lydhistorier er udgangspunkt for dialoger

Forløbet kan laves i sin helhed, enkelte opgaver kan udelades og nogle opgaver kan stå alene

Tre faser

Alle forløb i **Din & min verden** er inddelt i tre faser:

- **Kom godt i gang** Her tunes eleverne ind på forløbets tema. Der etableres en ”stemthed” ift. det kommende indhold.
- **Indtryk, udtryk og dialog** Her arbejdes med indhold, i form af lærerinput, tekster mv. Indholdet danner basis for æstetiske eller diskursive produkter, der efterfølgende er omdrejningspunkt for udforskende dialoger.
- **Forankring** Her samles der op på forløbets læring, oftest i form af et æstetisk produkt. Omsætning til et nyt formsprog styrker læring og fastholdelse.

Alle tidsangivelser er vejledende

Kom godt i gang

Nærvær og opmærksomhed

Samling og grounding

Tidsforbrug: 7-10 minutter

Eleverne står i en cirkel. Brug grounding-teknikker:

- Lukkede øjne og tre dybe vejrtrækninger
- Visualisering af "rødder" fra fødderne til gulvet

Lyttedel – stadig med lukkede øjne

- Bed eleverne om at lytte til lyde langt væk (uden for lokalet), lyde i lokalet og til sidst lyde tæt på, fx naboens vejrtrækning eller deres eget åndedræt

Anerkendelse af hinanden

Tidsforbrug: 10 minutter

Klasseaktivitet

- Eleverne går tilfældigt rundt i lokalet med "sløret blik" (1 minut)
- Bed eleverne om at se dem, de passerer, i øjnene, nikke og smile (30 sekunder)
- Vend tilbage til "sløret blik" (20 sekunder)
- Eleverne ser hinanden i øjnene og siger "Hej", med et smil og en venlig kropsholdning, evt. en lille gestus, fx en lille bølge med hånden, mens de går videre. (30 sekunder)
- Bed dem nu hurtigt undvige blikket, når de møder hinanden (30 sekunder)
Eleverne stopper op, hilser venligt og fortsætter (1-2 minutter)

Refleksion

- Eleverne deler oplevelserne af de forskellige måder at blive mødt på
- Styr en kort klassesamtale om, hvordan forskellige hilsemåder påvirker samspillet

Indtryk, udtryk og dialog

Kropssprog – at udtrykke følelser uden ord

Tidsforbrug: 20 minutter

Grupper på 3-4

Læs en sætning op, der beskriver en situation (find selv på flere) fx:

- En ven er ked af det
- En klassekammerat har brug for hjælp
- Alle har det sjovt sammen

Grupperne får ét minut til at skabe en "kropsskulptur/fysisk opstilling", hvor de bruger deres kroppe til at illustrere situationen. Ingen ord må bruges.

Hver gruppe viser deres skulptur for klassen, der gætter, hvad der bliver vist.

Klassesamtale

- Hvilke følelser og signaler blev tydelige uden brug af ord?
-

Kropssprog – improviseret drama

Tidsforbrug: 30 minutter

Beskriv for eleverne en situation, der har flere følelsesmæssige stadier, fx:

- Du taber noget vigtigt
- Din ven trøster dig
- I finder en løsning sammen

Eleverne går rundt i lokalet og forestiller sig, at de er en person i denne situation.

- Første fase: Vis med kroppen, hvordan det føles at være ked af det.
- Anden fase: Mød en anden person (en klassekammerat), der forsøger at trøste dig. Hvordan reagerer du kropsligt?
- Tredje fase: Forestil dig at finde en løsning. Hvordan ændres din kropsholdning og dit ansigtsudtryk?

Eleverne deles derefter i små grupper og skaber en kort improviseret ordløs scene baseret på situationen. Scenerne vises på skift for resten af klassen.

Klasseopsamling

- Hvordan var det at undvære ordene?
 - Hvornår oplever eleverne tydeligt kropssprog? Mindre tydeligt kropssprog, men som kan være meget sigende?
-

Lytte - aktivt og passivt

Tidsforbrug: 15-20 minutter

Forklar betydningen af nærvær, aktiv lytning og spejling. Se Baggrundsmaterialet ift. de forskellige elementer

Klassen

Eleverne står i to rækker (A og B) overfor hinanden. Placer dig selv bag de talende, så kun de lyttende kan se dig

Række B fortæller noget, de er optaget af, mens række A lytter:

- Aktivt lyttende, når du, læreren, løfter armene
- Passivt og uinteresseret, når armene sænkes

Rollerne byttes

Klasseopsamling

- Hvordan var det at blive lyttet til på de forskellige måder?
- Hvordan var det at lytte på de forskellige måder?
- Hvad skaber den bedste samtaleoplevelse?

Øvelsen er inspireret af materialet *"Homo-hore-jøde-terrorist-svarting" – sier vi*, Kirkelig Dialogcenter Oslo, 2024

Lyt

Lytte kort-intro

Tidsforbrug: 45 minutter

Forklar, at fokus er på at være den opmærksomme lytter og lytte godt ind i det, en anden fortæller.

2 & 2

- Parrene får lytte kort, **trin 1-kortene** (download Lytte kort)

Gennemgå kortene og meningen med dem (jf. instruktion til Lytte kort)

- Eleverne klipper kortene ud, hvis det ikke allerede er gjort

Forklar, at de skal lytte efter, hvordan hovedpersonen (eller personerne) i historien har det, hvilke følelser personen har (jf. instruktion til Lyttekort)

- Hvert par får to historier/tekststykker. Hver person har sit eget tekststykke, som den anden ikke må se. Brug tekst klassen i forvejen skulle arbejde med eller benyt Små historier til lyttekort-intro (download)
- Den ene elev læser sin historie for den anden
- Den lyttende udvælger undervejs eller efter endt oplæsning de kort, som, vedkommende synes, passer til historien
- Parrene taler om, om de er enige i kortvalg
- Parrene bytter roller

Klasseopsamling

- Hvordan fungerede det at have en konkret lytteopgave?
- Var oplæser og tilhører enige om kortvalg?

Samme dag eller en anden:

Introducer **trin 2-kort**, som lægger op til, at eleverne beder om uddybning.

- Eleverne skal selv digte svar på spørgsmål, hvis ikke de har svaret fra teksten.

Forskellen mellem dialog og debat/diskussion

Tidsforbrug: 25 minutter

Demonstrér forskellen: Lav en dialog, hvor du selv agerer to parter, der har modsatrettede holdninger. Skift fx mellem to stole. Se Baggrundsmaterialet ift. forskellen på dialog og debat/diskussion.

- Først som en ophedet debat om fx "Skal mobiltelefoner forbydes i skolen?"
- Dernæst som en undersøgende dialog, hvor begge parter stiller åbne og nysgerrige spørgsmål

Klassesamtale

- Hvad lagde eleverne mærke til?
- Hvad kendetegnede spørgsmål og svar under henholdsvis debat/diskussion og den udforskende dialog? og/eller
- Forklar forskellen mellem dialog og debat/diskussion.

2 & 2

- Giv hvert par et emne og to modsatrettede holdninger (fx fra dokument til download
Modsatrettede holdninger)
- Eleverne taler sammen om emnet først med karakter af debat/diskussion
- De bytter roller og har nu en undersøgende dialog om samme emne

Klasseopsamling

Hvordan oplevede eleverne forskellen mellem dialog og debat?

Hvornår er de forskellige tilgange nyttige?

Samtaleregler i klassen

Tidsforbrug: 15 minutter

Klasseaktivitet

- Læg de kopierede regler ud fordelt på gulvet (dokument til download, Samtaleregler). Læs evt. først alle reglerne højt, og forklar evt. svære ord
 - I stilhed går eleverne i 2 minutter rundt mellem sedlerne og læser og tænker over, hvilke regler de synes er vigtige. Når de 2 minutter er gået, beder du dem stille sig ved den regel, som de synes er vigtigst for den gode samtale i klassen
 - Stil udforskende spørgsmål til elevernes valg og vær evt. selv advokat for regler som ingen valgte. Spørg, om der er regler, som ikke var på sedlerne, men som de gerne vil have med.
 - De valgte regler skrives i et dokument og hænges op i klassen
-

Forankring

Skab en lydhistorie

Tidsforbrug: 30-45 minutter, heraf 15 minutter til gruppernes forberedelse

Introduktion

Forklar eleverne, at de skal skabe et lydunivers, der kan fortælle en historie eller skabe en stemning uden brug af ord. Dette lydunivers vil senere blive brugt som udgangspunkt for dialog og lytning.

Tal om, hvordan lyde kan udtrykke følelser, stemninger eller fortælle en historie – fx regndråber, klap, trin, eller hvisken. Giv eksempler på lydhistorier som:

- Et uvejr, der bliver til solskin.
- En travl morgen i hjemmet.
- En ven, der trøster en anden.
- En sjov legepladsoplevelse.

Det er stemningen, der gengives – ikke nødvendigvis præcise genkendelige lyde. I det første eksempel er "mørke" slag, af bøger mod et bord (regn & torden), enkelte slag med en kuglepen (lyn), slagene stilner af og bliver afløst af "lysere" slag og måske knitrende papir (sol og græs, blomster, blade der drypper af og åbner sig mod solen)

Grupper på 3-4

- Hver gruppe vælger eller får tildelt et tema, fx "en uoverensstemmelse og en løsning" eller "venner, der hjælper hinanden"
- Eleverne diskuterer, hvilke lyde de kan bruge til at fortælle historien eller udtrykke stemningen
- Eleverne bruger deres stemmer, hænder, fødder og evt. simple redskaber i lokalet (papir, stole, tasker osv.) til at skabe lydene
- Grupperne øver sig på at skabe deres lydunivers i en sammenhængende rækkefølge

Understreg, at det ikke handler om perfektion, men om at bruge fantasi og lytte til hinanden i processen.

Præsentation og aktiv lytning

Hver gruppe præsenterer deres lydunivers for resten af klassen. Resten af klassen skal:

- Lytte aktivt uden at afbryde
- Prøve at forestille sig, hvad historien eller stemningen handler om

Efter hver præsentation reflekterer klassen:

- Hvad hørte I?
- Hvad fik lydene jer til at føle?

- Hvad tror I, historien handlede om?

2 grupper sammen eller klassen samlet

Udforskende dialog

Brug gruppernes lyduniverser som udgangspunkt for en dialogøvelse:

Hver gruppe vælger én person, der forklarer historien bag deres lydunivers

Den anden gruppe/resten af klassen stiller nysgerrige og undersøgende spørgsmål til historien og lydvalget – fx:

- Hvorfor valgte I de lyde? Overvejede I andre?
- Hvad var det vigtigste, I ville have os andre til at opfatte?
- Hvilke lyde ville I have valgt, hvis I havde mere tid og flere redskaber?
- Hvordan ville stemningen ændre sig, hvis lydene blev brugt anderledes?

Klasseopsamling/afslut dialogen ved at spørge eleverne

- Hvad betyder vores eget humør og egne oplevelser for det, vi hører?
- Hvordan hjalp lytning og spørgsmål til at udforske og forstå hinanden bedre?